کم‌کاری سازمان محیط زیست درباره تالاب گاوخونی

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس گفت: متاسفانه سازمان حفاظت محیط زیست در زمینه رسیدگی به تالاب گاوخونی و تامین حقآبه آن کم کاری کرده است. حسن کامران در گفت‌وگو با فارس اظهار داشت: زمانی که رئیس سازمان حفاظت محیط زیست برای توضیح درباره موضوع ریزگردها به مجلس آمد بنده تذکری برای رسیدگی به تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود دادم. وی گفت: با خشک شدن تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود در اصفهان اکوسیستم این مناطق به هم خورده است. نماینده مردم اصفهان در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه باید برای تامین حقآبه این تالاب و رودخانه کاری کرد، افزود: سازمان حفاظت محیط زیست در زمینه تامین حقآبه و رسیدگی به وضعیت تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود کم کاری کرده است. وی با اشاره به اینکه با خشک شدن تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود کانون گرد و غبار در مرکز کشور ایجاد می‌شود، اظهار داشت: زمانی که توفان در استان اصفهان شدت می‌گیرد گرد و غبار در منطقه ایجاد می‌شود. برای نجات تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود باید همه دستگاه‌ها به یکدیگر کمک کنند.

نگاه

تعهد جنبش عدم تعهد به محیط زیست

عاملی برای همگرایی بیشتر کشورهای عضو

محمد درویش*

تا این لحظه، ۱۲۰ کشور به عضویت در جنبش عدم تعهد، تعهد داده‌اند؛ هیچ پیمان منطقه‌ای یا بین‌المللی دیگری را سراغ نداریم که شمار اعضایش به عدد ۱۲۰ برسد. آن هم پیمانی که عملاً کشوری از آمریکای شمالی، اقیانوسیه و اروپا (به جز بلاروس) داوطلب عضویت در آن نشده است. بنابراین، می‌توان جنبش عدم تعهد را به نحوی، جنبش جنوب در برابر شمال هم ترجمه کرد؛ شمالی که همواره از جنوب می‌خواهد تا ملاحظات محیط زیستی را در چیدمان توسعه‌اش لحاظ کرده؛ به پاکتراشی جنگل‌ها پایان داده و انتشار گازهای گلخانه‌ای را به کمینه رساند، بدون آن که به یاد آورد که سهم او – شمال – در تخریب و تاراج اندوخته‌ها و منابع طبیعی کره زمین در طول یکصد سال اخیر، هرگز قابل مقایسه با آنچه که اینک در جنوب به یغما می‌رود، نبوده و نیست و حتی امروز هم، در انتشار گازهای گلخانه‌ای و بسیاری از مؤلفه‌های مخرب دیگر، سهم آن یک سوم از کشورهای عضو سازمان ملل متحد که تعهدی به عدم تعهد ندارند، کماکان بیشتر از دو سوم کشورهای عضو سازمان ملل متحد است که در عدم تعهد هم عضویت دارند. واقعیت پیش گفته، همزمان با اجلاس سران غیرمتعهد در تهران، می‌تواند یک فرصت استثنایی برای جمهوری اسلامی ایران به عنوان رئیس جدید جنبش بوجود آورد تا با تکیه بر ملاحظات محیط زیستی مشترک، یکی از پاشنه‌های آشیل این جنبش را کم‌رنگ‌تر سازد. آن پاشنه آشیل این است که وجود گروه‌بندی‌های داخلی، مانند اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی، سازمان وحدت آفریقا و نظایر آن سبب شده تا در مواجهه با بسیاری از رخدادهای جهانی مهم، این جنبش در اتخاذ یک موضع یکدست، قاطعانه و هماهنگ ناکام بماند. این درحالی است که پررنگ‌کردن جستارهای محیط زیستی، نه‌تنها می‌تواند ردپای بوم‌شناختی این کشورها را در کره‌زمین تعدیل بخشد بلکه بر زمینه‌های تفاهم و همگرایی بیشتر کشورهای عضو و ایستادگی‌شان در برابر شمال هم می‌افزاید. چنین است که مسایلی مانند نظام مدیریت به هم پیوسته اندوخته‌های آب شیرین جهان (اهرم بازدارنده جنگ آب)، استحصال انرژی‌های نو، تغییر بنیادی در ارزش‌های رژیم‌های غذایی مبتنی بر پروتئین حیوانی، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، پیدایش قاره هفتم (قاره کثیف) و حراست از زیگونگی حیات گیاهی و جانوری می‌تواند در دستور کار این کشورها قرار گیرد. یادمان باشد که هیچ کشوری در دنیا به اندازه هفت کشور آمریکا، بریتانیا، اسپانیا، فرانسه، آلمان، ژاپن و دانمارک در تاراج اندوخته‌های ژنتیکی جهان و کاهش تنوع زیستی محیط‌های آب و خشکی کره زمین در طول یکصد سال اخیر نقش نداشته است؛ وگرنه نباید مجموع گونه‌های اندمیک گیاهی ایران –کشوری که روی کمربند خشک جهان استقرار یافته است– با ۱۷۲۸ گونه، تقریباً برابر با کل گونه‌های اندمیک قاره اروپا موسوم به قاره سبز باشد. امید است تا در کنفرانس تهران، یک عامل مهم و مشترک بر علاقه‌مندی و همگرایی کشورهای عضو افزوده شود؛ عاملی که اگر به درستی مورد عنایت قرار گیرد، نه فقط مردم کشورهای عضو که مردم همه کشورهای ساکن در همه قاره‌های زمین به احترام عزم و اراده مسئولیت‌پذیر این جنبش در حفظ محیط زیست این یگانه کره مسکون در کهکشان راه شیری، کلاه از سربرمی‌دارند. به راستی شما فکر می‌کنید: اگر ۱۲۰ کشور عضو جنبش عدم تعهد نسبت به اجرای پیمان کیوتو، متعهدانه و منسجم عمل می‌کردند، قدرت‌های بزرگ می‌توانستند اینگونه مفاد آن را به سخره بگیرند؟

***کارشناس محیط زیست**

نکته

فرود غیرمنتظره ۲۰۰۰ پرنده مهاجر در فریدونکنار

همزمان با فرود غیر منتظره ۲۰۰۰ پرنده مهاجر از انواع مختلف اردک ها در آب بندانهای فریدونکنار، شکار این پرندگان زیبا توسط برخی شکارچیان در روزهای اخیر نیز شدت گرفته است. محمدعلی الله قلی، عضو هیئت مدیره کانون محیطبانان در گفت و گو با سبزپرس گفت: فرود این تعداد پرنده آن هم در این فصل سال در فریدونکنار یک رخداد غیر منتظره است ولی آنچه مسلم است این است که بعد از بارندگیهای چند روز اخیر این پرندگان در دسته های چند صد تایی به وفور در منطقه مشاهده شدند که شمار آنها در روز گذشته دست کم به ۲۰۰۰ تا رسید. وی افزود: این پرندگان عمدتا از نوع خوتکا ابرو سفید، فیلوش، خوتکا معمولی، کله سبز و نوک پهن هستند که روزها معمولا در دریا هستند و شبها به آب بندانهای فریدونکنار می‌آیند و همین امر موجب شده تا عده ای فرصت طلب که همواره درصدد قتل عام حیات وحش هستند این بار به جان پرندگان بیفتند و آنها را شکار کنند. وی افزود: متاسفانه شکار این پرندگان بدون هیچ ممانعتی از سوی محیط زیست در روزهای اخیر بالا گرفته و حتی در بازار ماهی فروشهای فریدونکنار، به صورت موردی عرضه می‌شود و انتظار می‌رود محیط زیست جلوی این تخلفات را بگیرد. این فعال محیط زیست خاطرنشان کرد: با وجود این همه شکارچی در فریدونکنار که همه ساله قتل عامی از پرندگان را به راه می‌اندازند امیدوارم زمستان امسال دیگر هیچ قویی به سرخرود نیاید چرا که سال گذشته این افراد با وجود تلاش محیطبانان باز هم دست به تخلفات عدیده‌ای زدند. یا قوها را زنده‌گیری کرده و به قیمت‌های کلانی می‌فروختند و یا مستقیما به سمت آنها شلیک می‌کردند.

◆

دومین برنامه پاکسازی مشارکتی جنگل

دومین برنامه پاکسازی مشارکتی جنگل در پاسداشت دهه تنوع زیستی ملل متحد روزجمعه ۲۴ شهریورماه جاری با همکاری سازمانهای دولتی و غیر دولتی فعال زیست محیطی برگزار می‌شود. موسسه توسعه پایدار هرمد در اطلاعیه ای اعلام کرد که در پی اجرای موفقیت آمیز برنامه پاکسازی جنگل در سال گذشته در ۵ استان کشور، این برنامه در روز جمعه ۲۴ شهریورماه جاری در استانهایی که تا روز دوازدهم شهریورماه آمادگی خود را از طریق تماس با ۰۹۳۶۱۳۲۳۶۱۷ به دبیرخانه برنامه پاکسازی مشارکتی جنگل اعلام دارند برگزار می‌شود. تاکنون استانهای کرمانشاه، چهار محال و بختیاری، گیلان، مازندران و گلستان برای مشارکت در این برنامه عام المنفعه زیست محیطی اعلام آمادگی کرده اند. این اطلاعیه می‌افزاید: هدف از این برنامه جمع آوری زباله از عرصه‌های جنگلی کشور با کمک دستگاههای دولتی، سازمان های مردم نهاد و جوامع محلی جنگل نشین است. علاقمندان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر در استان کرمانشاه با شماره ۰۹۱۲۸۰۵۲۹۴۷ (سازمان مردم نهاد هیلو)، در گلستان با شماره ۰۹۱۱۱۷۵۷۰۷۴ (خانه جوان فرید روستای کفشگیری)، در گیلان با شماره ۰۹۱۱۱۸۴۴۸۰۷ (جمعیت زنان مبارزه با آلودگی محیط زیست استان گیلان)، در مازندران با ۰۹۳۶۱۳۲۳۶۱۷ (موسسه توسعه پایدار هرمد) و در استان چهار محال و بختیاری با شماره ۰۹۱۳۷۰۱۷۰۳۶ (انجمن محیط زیستی تسنیم) تماس گیرند.

با تاکید بر هنر محیطی بازیافت در جنگل ابر

تعامل هنر و محیط زیست در رؤیای ابر

مریم خسروانی

جنگل ابر رؤیای باقی مانده از جنگلهای هیرکانی که تا مرزهای البرز جنوبی کشیده شده و پوششی از بکرترین جنگلها را در خود نگه داشته به دلیل ارزش حفاظتی مورد توجه بسیاری است اما موقعیت زیبایی‌شناسانه اش گاه و بی گاه این جنگل تاریخی را در معرض تهاجم و تخریب توسعه گران راهساز و ویلا نشین قرار می‌دهد. جنگل ابر از قدیمی‌ترین جنگل‌های هیرکانی و مربوط به دوره سوم زمین‌شناسی است که با ۳۵ هزار هکتار وسعت در ۵۰ کیلومتری شمال شرق شاهرود در مجاورت روستای ابر واقع شده است. سازمانهای غیردولتی و فعالان عرصه محیط‌زیست اما در برابر این هراس همیشگی بر سر جنگل ابر ایده‌های خلاقانه را تجربه می‌کنند که برگزاری جشنواره هنرمحیطی بازیافت درجنگل ابر یکی از این برنامه ها است که به عنوان اولین"جشنواره هنر محیطی روزهای نهم و دهم شهریور ماه در جنگل ابر شاهرود برگزار می‌شود.

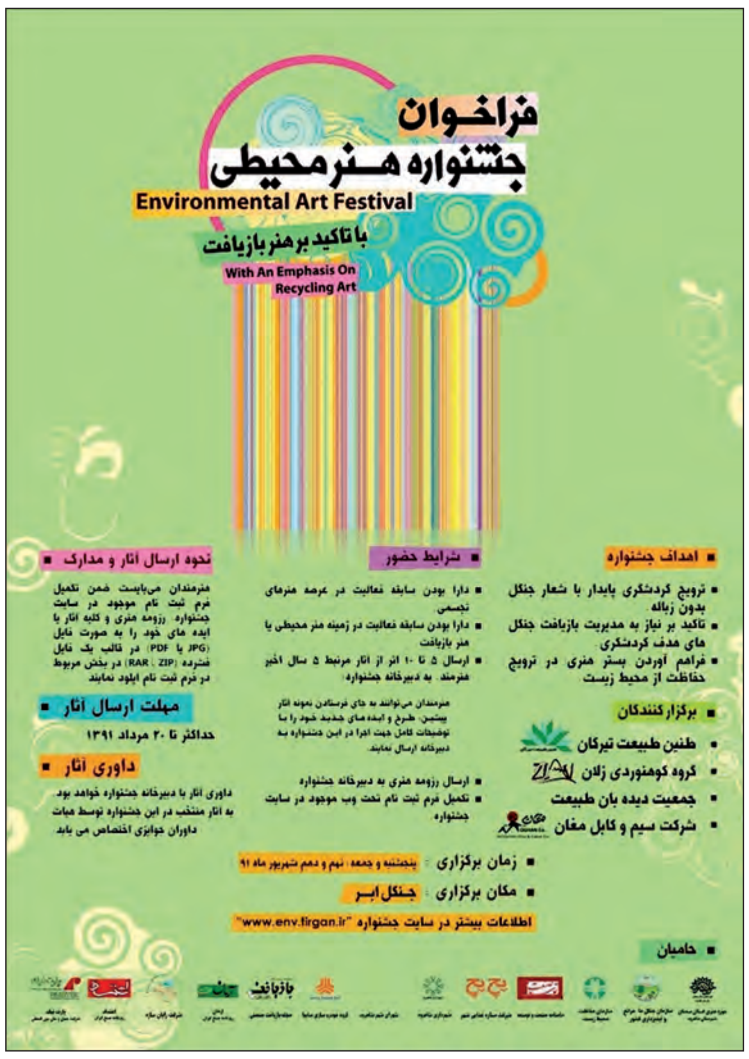

فراخوان
جشنواره هنرمحیطی
Environmental Art Festival
با تاکید بر هنر بازیافت
With An Emphasis On Recycling Art

اهداف جشنواره
- ترویج گردشگری پایدار با شعار جنگل بدون زباله
- تاکید بر نیاز به مدیریت بازیافت جنگل های هدف گردشگری
- فراهم آوردن بستر هنری در ترویج حفاظت از محیط زیست

برگزارکنندگان
- طنین طبیعت تیرگان
- گروه کوهنوردی زلان
- جمعیت دیده بان طبیعت
- شرکت سیم و کابل مغان

شرایط حضور
- دارا بودن سابقه فعالیت در عرصه هنرهای تجسمی
- دارا بودن سابقه فعالیت در زمینه هنر محیطی یا هنر بازیافت
- ارسال ۵ تا ۱۰ اثر از آثار مرتبط ۵ سال اخیر هنرمند به دبیرخانه جشنواره

هنرمندان می‌توانند به جای فرستادن نمونه آثار پیشین، طرح و ایده های جدید خود را با توضیحات کامل جهت اجرا در این جشنواره به دبیرخانه ارسال نمایند.

- ارسال رزومه هنری به دبیرخانه جشنواره
- تکمیل فرم ثبت نام تحت وب موجود در سایت جشنواره

نحوه ارسال آثار و مدارک

هنرمندان می‌بایست ضمن تکمیل فرم ثبت نام موجود در سایت جشنواره، رزومه هنری و کلیه آثار یا ایده های خود را به صورت فایل (JPG یا PDF) در قالب یک فایل فشرده (ZIP ، RAR) در بخش مربوط در فرم ثبت نام آپلود نمایند

مهلت ارسال آثار

حداکثر تا ۲۰ مرداد ۱۳۹۱

داوری آثار

داوری آثار با دبیرخانه جشنواره خواهد بود. به آثار منتخب در این جشنواره توسط هیات داوران جوایزی اختصاص می یابد

- زمان برگزاری: پنجشنبه و جمعه، نهم و دهم شهریور ماه ۹۱
- مکان برگزاری: جنگل ابر

اطلاعات بیشتر در سایت جشنواره "www.env.firgan.ir"

حامیان

خلاقیت غیردولتی‌ها در ابر

انجمن طنین طبیعت تیرگان، جمعیت دیده بان طبیعت و گروه کوهنوردی زلان میزبان هنرمندانی هستند تا با الهام از طبیعت برای پیشگیری از آلودگی و تخریب بیشتر جنگل ابر دست به خلاقیت هنری بزنند. در این جشنواره علاقه مندان به طبیعت، نسبت به پاکسازی کامل این جنگل اقدام کرده و پس از آن هنرمندان شرکت کننده با استفاده از این زباله ها آثار هنری خلق خواهند کرد. مریم لاوی عضو کمیته اجرایی جشنواره در گفت و گو با آرمان محوریت جشنواره را مدیریت پسماند و زباله در جنگل ابر عنوان می‌کند و می‌افزاید: با معروف شدن این جنگل و به دلیل جاذبه طبیعی آن گردشگران زیادی به این جنگل هجوم می‌آورند که نیازمند مدیریت و فرهنگسازی هستند چرا که ورود بی‌ضابطه می‌تواند تخریب وسیعی برای این جنگل به همراه داشته باشد. وی هدف سازمانهای غیردولتی محیط‌زیست در جشنواره هنرهای محیطی با محوریت بازیافت در جنگل ابر را جلب توجه بیشتر نهادها و دستگاههای قانونگذار و همینطور دستگاههای مجری و مخربی عنوان کرد که جنس فعالیتها و اهدافشان حیات اکوسیستم بی نظیر ابر را تهدید می‌کند. وی تاکید کرد: ما حوزه فعالیت‌مان جنگل ابر است. جاده سازی در جنگل ابر و ساخت و سازها و هتل سازی و ویلاسازی این روزها حرف اول همه در ابر است اما بحث اساسی ما مدیریت بازیافت زباله در ابر بوده است چرا که معتقدیم با معروف شدن ابر هجوم بی‌ضابطه و لجام گسیخته زیادی به این جنگل صورت می‌گیرد که بیش از راهسازی مخرب است. به گفته لاوی دعوت از هنرمندان برای ایجاد تعامل تنگاتنگ میان هنر و محیط‌زیست با ارائه کارهای هنری از مهمترین اهداف این جشنواره است که با استقبال هنرمندان زیادی مواجه شده است.

جاده، توریسم و تخریب

با این‌حال فاطمه باباخانی دبیر جشنواره در گفت‌وگو با آرمان معتقد است: به محض اینکه جاده در ابر کشیده شود توریسم بیشتری می‌آید و زباله بیشتری تولید و در ابر رها می‌کند. وقتی مدیریت پایدار نباشد گردشگر بدون ضابطه وارد می‌شود و با خودش زباله می‌آورد ما با این جشنواره داریم به همگان گوشزد می‌کنیم که زنگ خطر تخریب ابر فشرده شده است. وی تاکید می‌کند این هشداری است برای تبدیل نشدن ابر به ناهار خوران و کلاردشت دیگر که حالا از آن جنگلها چیزی باقی نمانده و تنها رد پای ساختمان سازی و ویلاسازی و تخریب بی‌نهایت جنگل را شاهد بوده‌ایم. ما می‌دانیم که کارهایی در جنگل انجام شده اما کافی نیست و ما به نوعی درحال پیشگیری از تخریب و نابودی کامل ابر هستیم و با کشاندن پای هنرمندان و اساسا مشارکت مردم در حفاظت و فرهنگسازی تلاش داریم در این زمینه مثمر ثمر باشیم. مریم لاوی نیز تاکید می‌کند: ما تلاش می‌کنیم جاده در جنگل ابر ساخته نشود اما کار موازی هم انجام می‌دهیم تا با شناختن جنگل ابر به مردم و مهمتر از همه دستگاههای دولتی آنها از مرگ ابر برحذر داریم. هنرمندان هنر محیطی در این جشنواره هستند و آقای نادعلیان به عنوان یک هنرمند برجسته محیطی شاگردانش را به این جشنواره آورده است. هنرمندان هنرهای تجسمی مانند جمال رحمتی، اردشیر رستمی و شاعران و نویسندگانی مانند کیوان مهرگان نیز دعوت شده‌اند. همچنین ما شاهد حضور کارگردان معروفی مانند داود میرباقری در این جشنواره نیز هستیم.

پیگیری جاده‌سازی ابر

«در یکی از سفرهای استانی دولت، گروهی با محوریت نماینده وقت علی‌آباد کتول، در میان مصوبات دولت در سفراستانی، امضایی هم برای احداث جاده ابر گرفته است" این جمله بخش مهمی از دغدغه‌های مخالفان جاده سازی در ابر است چرا که آنها معتقدند یکی به نعل یکی به میخ زدن سازمان محیط‌زیست درجلوگیری از ساخت جاده محصول تلاش گروه سودجوی جاده سازی در ابر است. بنا به مستندات خبری رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در روزهای پایانی خردادماه سال ۹۱، اعلام کرد: این سازمان نه تنها مخالف جاده ابر نیست بلکه خواستار تسریع در احداث آن است. موضعی که پیشتر بر خلاف آن را عنوان کرده بود اگرچه مسئولیتی در قبال مدیریت ابر هرگز بر عهده نداشته است. ناصر کرمی مدیر خبرگزاری مستقل محیط زیست ایران در واکنش به این تصمیم، با انتشار یادداشتی تاکید کرده بود «جاده ابر می‌تواند در ایا می‌نه چندان دور ملاک قضاوت قطعی درباره مدیریت سازمان محیط‌زیست، هنوز دیر نیست. همچنان می‌توان با لغو پروژه مذکور از وارد آمدن آسیب به جنگل ابرجلوگیری کرد.» وی در گفت و گو با عصر ایران نیز گفته بود: این موضوع برای اولین بار توسط نماینده وقت علی آباد کتول اعلام شد و در همان زمان هم با اعتراض فعالان و کارشناسان محیط‌زیست و مسئولان راه سازی روبرو شد. چرا که در حدفاصل شاهرود تا مینودشت، جاده آزاد شهر را داریم که خیلی خوب و مناسب است و با توجه به وجود این جاده ، اصلا ضرورتی برای ایجاد جاده جدید وجود نداشت. کرمی اظهار داشت: البته گفته شده که احداث این جاده برای رفاه اهالی چند روستا که در دل این جنگل هستند، به تصویب رسیده است. درحالیکه این روستاها نهایتا ۵ تا ۱۰ کیلومتر با جاده آزادشهر فاصله دارند و نمی‌توان با این توجیه به موازات جاده آسانگذر و ایمن آزادشهر– شاهرود جاده دیگری در قلب یکی از کم نظیرترین چشم اندازهای طبیعت ایران احداث کرد. به عقیده این متخصص محیط زیست هدف اصلی از احداث این جاده اهمیت زمین‌های کشاورزی زیادی است که در این مسیر قرار دارد و همچنین زمین‌هایی که جزو منابع طبیعی هستند و با احداث این جاده می‌توانند تغییر کاربری بگیرند، انگیزه‌های زیادی می‌تواند برای استفاده از ارزش افزوده این زمین‌ها وجود داشته باشد. این ها شبهاتی است که در احداث این جاده وجود دارد.

قطع درختان جنگل ابر

تیرماه سال ۹۰ اما در بحبوحه اعتراضات شدید به ساخته نشدن جنگل ابر ۴۶۵ اصله درخت در جنگل ابر قطع شد که شایعه ویرانگری ابر با چراغ سبز سازمان محیط‌زیست و سازمان جنگلها را تقویت کرد. در نخستین سفر استانی هیات دولت به استان گلستان مقرر شد جاده‌ای با هدف دسترسی آسان ساکنان روستاهای اطراف جنگل ابر به امکانات شهری از روستای «ابر» به «شیرین آباد» احداث شود، جاده‌ای که احداث آن همواره با کش‌وقوس‌هایی روبه رو بوده که آخرین آن ارائه سه آمار متناقض در عرض یک هفته از تعداد درختان قطع شده در این منطقه است. آنطور که ایسنا گزارش داده "علیرضا اورنگی، رئیس سازمان جنگل‌ها در حالی تعداد درختان قطع شده درجنگل حفاظت شده ابر را ۴۶۵ اصله دانست که دو روز قبل از آن محمدجواد محمدی‌زاده، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست شمار درختان قطع شده در این طرح را تنها ۳۲ اصله اعلام کرده و گفته بود که برخلاف برخی ادعاها مبنی بر احداث جاده‌ای عریض در جنگل ابر، مجوز احداث جاده روستایی درجه دو به عرض پنج متر در این جنگل صادر شده است.

جاده روستایی

محمدی‌زاده با بیان اینکه آنچه در مورد جاده جنگل ابر تصویب شده است، احداث یک جاده روستایی درجه دو با هدف دسترسی اهالی روستا به خدمات شهری است، خاطرنشان‌کرده بود: توسعه و احداث جاده امری اجتناب ناپذیر است اما در کنار آن باید مسایل مختلف از جمله حفظ محیط زیست نیز مورد توجه جدی قرار گیرد. به گفته محمدی‌زاده براساس توافق صورت گرفته با مجری طرح آنان موظفند پنج برابر تعداد درختان قطع شده در جنگل ابر درخت بکارند و سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان یک سازمان نظارتی بر تمام مراحل ساخت و احداث این جاده نظارت خواهد داشت و در صورت مشاهده هر گونه تخلفی برخورد لازم را خواهد داشت. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص عرض جاده روستایی جنگل ابر نیز گفت: عرض این جاده ۵ متر خواهد بود که دارای دو شانه ۷۵ سانتیمتری است.

جاده‌ای مغایر علم جنگل

با این حال فریبرز غیبی، مدیرکل سابق جنگلهای خارج از شمال پیشتر تاکید کرده بود: جاده‌ای که مورد تأیید علم جنگل است جاده‌ای است که برای مدیریت، پرورش، اصلاح و بهره‌برداری از جنگل مورد استفاده قرار می‌گیرد و قطعا در راستای پایداری و صیانت از جنگل است نه تخریب آن و با جاده‌ای که با شاخص‌های وزارت راه برای حمل‌ونقل و تردد احداث می‌شود کاملا متفاوت است و با آن هیچ سنخیتی ندارد. این کارشناس جنگل تصریح کرد: همانطوری که کارشناسان و متخصصان علوم جنگل و منابع طبیعی بارها اعلام کرده‌اند ساخت این جاده هیچ ضرورتی ندارد و با معیارهای پایداری جنگل و به‌طور کلی با توسعه پایدار در تضاد کامل است. بدیهی است هر گونه اقدامی برای ساخت و توسعه جاده در رویشگاه جنگلی ابر به حیات وحش و اکوسیستم منطقه صدمات و خسارات جبران ناپذیری وارد می‌کند و باعث نابودی این رویشگاه جنگلی می‌شود. از این رو، انتظار آن است که دست از سر جنگل ابر بردارند.

دلال‌های ساختمانی در ابر

با این‌حال منابع غیررسمی از قطع چندین اصله درخت در جنگل ابر خبر دادند. این اظهارات پیرامون جنگل ابر که به گفته محمدی فاضل، معاون طبیعی سازمان حفاظت محیط‌زیست بنا بود تا پایان بهار امسال در زمره جنگل‌های تحت حفاظت سازمان محیط زیست درآید، در حالی مطرح شد که در نخستین روزهای تابستان امسال شماری از فعالان محیط زیست تعداد درختان قطع شده در این جنگل که به گفته آنان به صورت شبانه قطع شده است را هزاران اصله و جاده در حال احداث در این جنگل را نیز جاده‌ای اصلی و با عرضی بین ۳۰ تا ۴۰ متر بوده و معتقد بودند که احداث این جاده موجب در معرض خطر قرار گرفتن بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری منطقه از جمله درخت سرخدار خواهد شد. آنان معتقدند احداث این جاده نه تنها خواست روستاییان منطقه نیست بلکه عده‌ای دلال ساختمان به دنبال این هستند که با احداث جاده ویلاها و ساختمان‌های ساخته شده در این منطقه را با قیمتی چند برابر قیمت فعلی به فروش برسانند.

بلوای رسانه‌ای یا...

از دیگر سو نیز رجب قربان‌پور، مدیرکل راه وترابری استان سمنان در واکنش به خبر تخریب درختان ابر با بیان اینکه درحوزه کاری‌اش جنگلی وجود ندارد، مدعی شد: رسانه‌ها به دنبال بلوا و هیاهو هستند و شش سال است که به شایعه قطع درختان در جنگل ابر دامن می‌زنند. وی با بیان اینکه سازمان منابع طبیعی و حفاظت محیط زیست کاملاً درجریان طرح موسوم به جاده جنگل ابر قرار دارند، به ایسنا گفت: این طرح مصوبه هیأت دولت است و رئیس جمهوری، استاندار گلستان را مسئول این طرح قرار داده و از آنجا که جنگل ابر نیز در حوزه استحفاظی استان گلستان است، استاندار گلستان نیز پاسخگو خواهند بود. قربانپور با طرح این ادعا که رسانه‌ها به دنبال این هستند که این طرح را به زور متوقف کنند، گفت: جنگل ابر هیچ ارتباطی به حوزه استحفاظی سمنان ندارد و روستای شیرین‌آباد جزو علی‌آباد و علی‌آباد در حوزه استان گلستان قرار دارد. به باور بسیاری از فعالان محیط زیست و فعالان عرصه‌های رسانه‌ای اظهارات ضد و نقیض و فرار از پاسخگویی در مورد علت احداث جاده در داخل جنگل ابر و اجرای مصوبه دولت درخصوص احداث این جاده غیردولتی‌ها را بر آن داشته تا با حضور در ابر با حضور هنرمندان و فعالان رسانه‌ای تلاشی برای نجات ابر از چنگال ویلاسازان را آغاز کنند.

خشکسالی،جنگل‌های مازندران را پاییزی کرد

اثرات پدیده خشکسالی در عرصه‌های جنگلی و کشاورزی کجور مازندران قابل مشاهده است.به گزارش سبزپرس مدتی است سایه خشکسالی بر گستره سبز طبیعت بکر و سرسبز کجور مازندران سایه افکنده است و این سرزمین زیبا و سرسبز تحت تاثیر خود قرار داده و چهره‌ای پاییزی را به نمایش گذاشته و این در حالی است که هنوز یک ماه دیگر از فصل تابستان باقی مانده و زمان به ثمر نشستن انواع محصولات طبیعی و جنگلی است. بخشدار کجور در این باره در گفت‌وگو با سبزپرس ابراز داشت: خشکسالی پدیده غمناکی است که سرزمین کجور را تحت تاثیر خود قرار داده و عواقب بدی از خود به جای گذاشته است. سید نادر موسوی‌زاده افزود: بخش کشاورزی در کجور به‌خاطر خشکسالی آسیب جدی دید و این بر نگرانی‌ها افزوده است.این مسئول گفت: بارندگی در اوایل امسال مطلوب بود اما اکنون مدت زیادی است که با عدم بارش نزولات آسمانی مواجه شدیم و همین امر موجب شد تا در کار بخش کشاورزی، عرصه‌های جنگلی و مراتع نیز بر اثر خشکسالی طراوت و سرسبزی اولیه خود را از دست داده و طبیعت چهره‌ای پاییزی به خود گرفته است.وی درباره وضعیت آب شرب در کجور خاطرنشان کرد: شرایط آب شرب در کجور به نسبت سال قبل بهتر است و امسال در این زمینه با مشکلات بسیار کمتری روبرو بودیم.

کجور، نیازمند کار زیربنایی

رئیس جهاد کشاورزی کجور نیز درباره پدیده خشکسالی در کجور عنوان کرد: خشکسالی به محصولات گندم و جو خسارات بسیار زیادی وارد کرده است که باید در این باره تدبیری اندیشیده شود تا در سال‌های آتی در مواجهه احتمالی با چنین پدیده‌ای دچار مشکلات نشویم.حسین مسعودی افزود: همچنین باغات و برخی درختان میوه هم از گزند خشکسالی در امان نماندند و آفات به آنها آسیب وارد کرده است.این مسئول گفت: خشکسالی به نفع برخی بیماری‌ها است چرا که برخی آفات و بیماری‌های مربوط به عرصه کشاورزی در حالت خشکسالی فعالیت بیشتری دارند و به راحتی به بخش کشاورزی و باغات ضرر و زیان می‌رسانند. رئیس جهاد کشاورزی کجور تصریح کرد: باید در کجور کار زیربنایی برای بخش کشاورزی انجام شود تا مشکل کم‌آبی حل شود.وی ادامه داد: برای مقابله با پدیده خشکسالی تدابیر خوبی در بخش کجور اندیشیده شده که یکی از آنها احداث آب‌بند و مهار آب‌های جاری است که اکنون در بخش کجور در حال اجرا است.این مسئول یادآور شد: چند پروژه بزرگ دیگر نیز در کجور برای حل مشکل کم‌آبی عرصه‌های کشاورزی در دست مطالعه است که پس از بررسی‌های لازم و در صورت لزوم نسبت به عملیاتی شدن آن اقدام خواهد شد که البته همه این کارها مطمئنا زمانبر بوده و در درازمدت جواب می‌دهد.

خشکسالی بخش‌هایی از مراتع کجور

مسئول منابع طبیعی کجور هم با اشاره به پدیده نگران کننده خشکسالی در کجور بیان داشت: امسال با توجه به بارش فراوان برف و باران در فصول پاییز و زمستان و بارندگی در اوایل بهار امسال علوفه زیادی در مراتع رشد و نمو کرد و دامداران نسبت سال گذشته رضایت داشتند. صفدر کرد دلسمی افزود: اما در حال حاضر پدیده خشکسالی در بخش کجور موجب از بین‌رفتن بخش‌هایی از مراتع شده و این می‌تواند به دامداران منطقه آسیب وارد کند. این مسئول متذکر شد: خشکسالی در عرصه‌های جنگلی موجب بروز مشکلات جدی برای زادآوری نهال‌ها شده است و نگرانی‌های خاص خود را به دنبال داشته است.وی اذعان داشت: در بخش مراتع تا جایی که امکان داشته باشد می‌توان با بذرکاری و آبیاری قطره‌ای از طریق آب چشمه‌ها با بخش قابل توجهی از خشکسالی مقابله کرد، اما در عرصه‌های وسیع جنگلی نمی‌توان چنین عملی را انجام داد و باید دعا کنیم تا باران رحمت الهی بیشتر نازل شود تا منابع طبیعی و جنگلی کجور بیش از این از خشکسالی دچار خسران نشود.

یادداشت

منطقه حفاظت شده ورجین و هشدار تغییرات کاربری

شیرکو جعفری*

منطقه ورجین به موجب مصوبه شماره ۸۹ شورای عالی حفاظت محیط‌زیست در تاریخ ۱۳۶۱/۶/۲۱ به عنوان منطقه حفاظت شده اعلام شده است. این منطقه در شمال شرقی شهر تهران طبق آمار سازمان محیط زیست کشور ۲۷۰۰۰ هکتار وسعت دارد. منطقه حفاظت شده ورجین، از نظر تنوع زیستی حائز اهمیت زیادی است و از دیرباز مورد توجه بوده است. حضور گونه‌های بارز حیات وحش که به سادگی در حاشیه منطقه مشاهده می‌شوند از مواردی است که بر جاذبه‌های آن می‌افزاید. قوچ و میش البرز مرکزی، کل و بز، پلنگ، گرگ، خرس قهوه‌ای و گراز مهمترین گونه‌های حیات وحش منطقه به شمار می‌روند. در این منطقه گونه‌های زادآور پرنده شامل گونه‌های کورکور سیاه، کرکس، قرقی، سارگپه معمولی، سارگپه پا بلند، عقاب طلایی، دلیجه، کبک دری، کبک، بلدرچین، جغد کوچک و جغد شاخدار نیز به عنوان گونه‌های بارز و مهم معرفی شده‌اند. مراتع محدوده منطقه حفاظت شده ورجین، به علت دارا بودن شرایط کوهستانی و هوای نسبتاً سرد، به عنوان مراتع ییلاقی و پناهگاهی برای وحوش منطقه قابل استفاده هستند. درحال‌حاضر مراتع این منطقه (به جز منطقه ممنوع التعلیف)، توسط دامهای عشایر و همچنین دامهای روستاییان منطقه، مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین گیاهان دارویی متعددی از جمله بومادران، ازمک، زالزالک زرد، شکر تیغال، پنیرک، یونجه زرد، بارهنگ سرنیزه‌ای، ریواس، بابونه گاوی، بنفشه معطر، کاکوتی کوهی و ... در این منطقه به وفور مشاهده می‌شود. تا این بخش منطقه حفاظت شده ورجین را از جهت اهمیت اکولوژیکی آن معرفی کردیم. متاسفانه چند سالی است که دست درازی و زمین خواری و همچنین تغییر کاربری به عنوان معضلاتی مانند یک بیماری شرایط این منطقه را وخیم کرده است. سازمان محیط–زیست، در سال ۱۳۸۶مطالعات طرح مدیریت این منطقه انجام داد و ناحیه بندی (زون‌بندی) شد. بر این‌اساس،۷ زون (زون سایر استفاده‌ها، زون سپر بازدارنده ، زون استفاده ویژه– اداری، زون بازسازی، زون طبیعت‌گردی متمرکز، زون طبیعت‌گردی گسترده و زون حفاظت) در آن شناسایی شده و برای هر زون ، برنامه هایی نیز تهیه شده است. از میان این زون‌ها زون حفاظت مهمترین زون منطقه است که باید تمرکز حفاظتی روی این منطقه باشد. ولی برعکس بیش از ۷۰ درصد تخریبات و تغییر کاربری ها در این زون است. دقت کنید که افراد سودجو و زمین خوار با کاشت درخت در اراضی این منطقه و سپس ایجاد باغ آن را تصاحب کرده و سپس باغ را به ویلا و ساخت و ساز تغییر کاربری می‌دهند. روستای امامه مثال خوبی از این ماجراست. این روستا ۱۰ سال پیش خیلی کوچکتر از امروز بود و نما و بافت شکل خانه ها و روستا مثل هر روستای دیگر، روستایی بود. اما الان شاهد ویلاهایی در این منطقه هستیم که حجم وسیعی را اشغال کرده است و زمین‌های بیشتری را به تصرف خود درآورده است. این ساخت‌وسازها از طرفی باعث تولید نخاله شده که در همین منطقه تخلیه می‌شوند و از طرفی تردد در منطقه را افزایش می‌دهد که باعث وارد کردن استرس به حیات‌وحش شده و به نوبه خود بر زادآوری آنها تاثیر منفی دارد. زمین خواری در این منطقه روندی تصاعدی به خود گرفته است و روستاییان بدون ملاحظه دام‌های خود را در زون حفاظتی می‌چرانند. چرای این دام‌ها همیشه بیش از ظرفیت آن منطقه بوده است و بماند که رقابت غذایی بین دام وحیات‌وحش را فراهم می‌کند و در این رقابت همیشه حیات‌وحش می‌بازند واین باخت مستلزم پرداخت کاهش جمعیت وحوش است. همچنین به مرور زمان وحوش علفخوار ضعیف و لاغر شده و باعث می‌شود در برابر مشکلات محیطی مخصوص به خود مثل سرما و طعمه خورانی مثل گرگ زود از پا درآیند و تسلیم شوند. البته فراموش نشود که قسمت شمالی لواسان در داخل منطقه حفاظت شده ورجین قرار گرفته است که باید رشد آن کنترل شود و گرنه مثل خنجری رو به قلب منطقه درحال پیشروی است. در قانون سازمان محیط زیست مصوب است که در داخل مناطق حفاظت شده، نباید تغییر کاربری و رشد و توسعه شهری و ساخت و ساز داشته باشیم. البته در سال ۹۰ این تخریبات منطقه ورجین باعث اعلام نگرانی سازمان محیط زیست شد و بیان کردند که «متأسفانه تغییر کاربری ها در منطقه ورجین باعث حضور حیات وحش به‌صورت جزیره‌ای شده است و این مسئله بسیار نگران کننده است.» اما همانطور که ذکر شد تصرف اراضی مستعد برای ویلا سازی به ویژه در حاشیه‌های جنوبی و غربی منطقه هنوز ادامه دارد و این اعلام نگرانی زیاد موثر واقع نشده است. البته جاده سازی در منطقه به منظور تعریض راه ها در غرب ورجین معضل دیگری است که عوارض بدی به همراه دارد و مشکلات آن کم از تغییر کاربری نیست. زدن یک جاده در بی ضررترین حالت باعث جزیره‌ای شدن حیات وحش و آلودگی رودخانه منطقه شده و منطقه را تبدیل به زباله دانی می‌کند و درکل باعث کاهش تنوع زیستی منطقه خواهد شد. متاسفانه جواب مسئولان راهساز و سایر ارگان ها همیشه این است که این جاده یا ساخت و ساز باعث پیشرفت منطقه می‌شود و محیط‌زیستی‌ها مخالف توسعه و پیشرفت هستند. اصولاً هر کشوری بخواهد پیشرفت کند، باید یک سری ساخت و ساز برای توسعه داشته باشد. این ساخت و ساز می‌تواند احداث یک کارخانه و شهرک صنعتی یا یک جاده و اتوبان باشد. این ساخت و سازها نیازمند مکان و مواد اولیه هستند. برخلاف تصور اکثر دست‌اندرکاران صنعت و ساخت و ساز که فکر می‌کنند محیط زیستی‌ها مخالف توسعه و ساخت و ساز هستند اما باید گفت اینطور نیست. محیط‌زیستی ها مخالف توسعه و ساخت و ساز نیستند، ولی اینکه کجا باید ساخت و ساز داشته باشیم و یک اتوبان باید چگونه و از کجا رد شود، مهم است و متاسفانه همیشه بحث و جدال‌ها از این قسمت شروع می‌شود. بر همگان مبرهن است که بسیاری از تهدیدهای محیط زیستی، تخریب منابع و آلودگی‌ها نتیجه توسعه و ساخت و سازهای غیرمنطبق با محیط زیست هستند. خیلی ساده بگویم این که یک عده زمین خوار به واسطه زدن یک جاده دل منطقه حفاظت شده سود می‌برند و جان هزاران گونه بی‌دفاع حیات وحش به خطر انقراض تهدید می‌شود، پیشرفت نیست. خوب است گاهی به جای این همه توجه به خودمان، اندکی به محیط اطرافمان نیز توجه کنیم.

***کارشناس محیط زیست**

خبر

تشکیل ۲۳ صندوق توسعه کشاورزی در بخش منابع طبیعی

معاون دفتر ترویج و آموزش سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور از تشکیل ۲۳ صندوق توسعه کشاورزی در بخش منابع طبیعی در کشور خبر داد. محرمعلی صادقی گرمارودی در دومین کارگاه آموزشی صندوق توسعه کشاورزی بخش منابع طبیعی استان سمنان که با حضور بهره برداران و مرتع داران در اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری این استان برگزار شد، از تشکیل ۲۳ صندوق توسعه کشاورزی در بخش منابع طبیعی در کشور خبر داد. وی گفت: این صندوق با هدف حمایت از مرتع‌داران و بهره‌برداران بخش کشاورزی در استانهای مختلف تشکیل شده است. صادقی گرمارودی افزود: بیش از۲۵ کارگاه آموزشی تعاونی‌ها و اهمیت صندوق توسعه کشاورزی بخش منابع طبیعی نیز تاکنون در کشور برگزار شده است. معاون دفتر ترویج و آموزش سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور، هدف از تشکیل این کارگاهها را بررسی مسایل و مشکلات تعاونی‌ها، ارائه راهکارها و پیشنهادات، تبادل تجربیات، ترویج فرهنگ تشکیل تعاونی در بین مجریان و بهره برداران و آشنا ساختن تعاونی‌ها و سازمانهای مردم نهاد با اهمیت و تاثیر صندق حمایت از منابع طبیعی برشمرد.